

Monitorovacia sprava IP NPRVaV 2024

Autorský kolektív:
Pracovná skupina Kurikulárnej rady pri
Ministerstve školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Hlavný redaktor:
Martin Martinkovič

OBSAH

Obsah

ÚVOD.....	2
ČASOVÝ RÁMEC A PROCES REVÍZIE IP NPRVV 2024-2026	2
OBSAH MONITOROVACEJ SPRÁVY	2
PRIEBEH PRÁČ NA MONITOROVACEJ SPRÁVE.....	3
ČLENOVIA MONITOROVACIEHO VÝBORU	4
AKTIVITA 1	5
Vyhodnotenie a zapracovanie pripomienok k implementačnému plánu IP NPRVV	5
AKTIVITA 2	7
Odpočet realizácie IP NPRVV.....	7
1. Nízka úspešnosť 15-ročných v základných zručnostiach.....	8
2. Nízka úspešnosť žiakov v oblasti digitálnych zručností.....	10
3. Zvýšenie účasti detí na predprimárnom vzdelávaní	12
4. Dosiahnutie terciárnej úrovne	14
5. Vystavenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy vzdelávaniu založenému na práci	16
6. Účasť dospelých na učení	18
7. Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu	20
AKTIVITA 3	21
Zhodnotenie spolupráce a zapojenie zainteresovaných strán do plnenia IP NPRVV, prostredníctvom vyhodnotenia interných procesov	21
HLAVNÉ ODPORÚČANIA	22
Na základe osobných konzultácií odporúčame vedeniu MŠVVaM SR	22
Na základe vyhodnotenia a odpočtu cieľov IP NPRVaV z dokumentu Program Zmien odporúčame pre jednotlivé ciele vedeniu MŠVVaM SR	23

ÚVOD

Monitorovacia správa slúži ako priebežný monitoring stavu realizácie Implementačného plánu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania (IP NPRVV). Sumarizuje, hodnotí a na základe vstupov Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len ministerstvo), konkrétne Programovej kancelárie analyzuje pokrok, odpočtuje, identifikuje silné stránky plnenia plánu a výzvy najbližšej budúcnosti. Touto úlohou bola poverené Pracovná skupina Kurikulárnej rady pre NPRVaV v spolupráci s Programovou kanceláriou. Uvedené úlohy má naplňať prostredníctvom vyhodnotenia údajov a informácií uvedených v pravidelných reportoch (tzv. program status report“). Monitorovacia správa má ambíciu poskytnúť aj všeobecné odporúčania pre ďalšie obdobie. Monitorovacia správa je vypracovaná s cieľom zabezpečiť transparentnosť, efektívnosť implementácie IP NPRVV, pričom reflektuje súčasný stav a navrhuje opatrenia na zlepšenie.

ČASOVÝ RÁMEC A PROCES REVÍZIE IP NPRVV 2024-2026

Revízia IP NPRVV na obdobie 2024–2026, ako aj samotného NPRVV, bola stanovená ako kľúčová priorita na základe verejných konzultácií a pripomienkovacieho procesu. Tieto procesy poukázali na potrebu posilnenia monitorovania a zabezpečenia participatívneho prístupu pri práci s dokumentom a jeho strategickými cieľmi. Na základe konzultácií s partnerskými organizáciami a zodpovednými orgánmi sa na pôde Kurikulárnej rady dohodlo, že plán bude monitorovaný priebežne a revízia dokumentov bude vykonaná najneskôr do konca roka 2025. Tento proces bude realizovaný prostredníctvom zberu pripomienok a podnetov vychádzajúceho z interného a externého monitorovania, priebežného hodnotenia a vstupov zainteresovaných strán. Následne budú všetky zhromaždené informácie vyhodnotené a spracované do dokumentu prostredníctvom pripomienkového konania zdieľané s odbornou verejnosťou. Pri tomto postupe sa kladie dôraz na úzku spoluprácu so zainteresovanými partnermi z odbornej verejnosti, predovšetkým s tými, ktorí sú zastúpení v Pracovnej skupine Kurikulárnej rady (KR pre NPRVaV) ale aj so samotnou KR. Tento participatívny prístup má za cieľ nielen zvýšiť kvalitu výsledného dokumentu, ale zároveň aj posilniť jeho akceptáciu a podporu medzi kľúčovými aktérmi vzdelávacej politiky. Výsledkom procesu revízie budú odporúčania a návrhy pre aktualizovanie dokumentov, čím sa podporí efektívna implementácia a súlad s aktuálnymi strategickými prioritami ministerstva.

OBSAH MONITOROVACEJ SPRÁVY

Členovia pracovnej skupiny KR pre NPRVaV sa zhodli na troch hlavných oblastiach, ktoré tvoria obsah monitorovacej správy:

- Vyhodnotenie a zapracovanie pripomienok k implementačnému plánu IP NPRVV (Aktivita 1). Hodnotenie, ako boli pripomienky, doručené začiatkom roka 2024, zohľadnené ministerstvom a integrované do implementačného plánu.
- Odpočet realizácie IP NPRVV (Aktivita 2). Vyhodnotenie pokroku v implementácii IP NPRVV na základe dát z reportov „program status report“ a odpočtu plnenia cieľov NPRVV k 30.9.2024 pripraveného Programovou kanceláriou ministerstva.

- Zhodnotenie postupov a priebežného zberu a spätnej väzby k plneniu IP NPRVV (Aktivita 3). Posúdenie miery zapojenia a spolupráce zainteresovaných strán na plnení NPRVV. Zhodnotenie postupov na priebežný zber podnetov a vyhodnocovanie spätnej väzby.

Snahou autorského kolektívu bolo, aby monitorovacia správa plnila niekoľko zásadných funkcií, ktoré prispievajú k efektívnemu riadeniu a implementácii Implementačného plánu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania (IP NPRVV). V prvom rade poskytuje komplexný prehľad o stave implementácie plánu, pričom zhromažďuje a analyzuje kľúčové dáta a informácie o dosiahnutých výsledkoch, aktuálnych aktivitách a identifikovaných výzvach. Tým umožňuje všetkým zainteresovaným stranám, vrátane vedenia ministerstva, lepšie porozumieť aktuálnemu stavu a smerovaniu plánu. Zároveň slúži ako nástroj na identifikáciu oblastí na zlepšenie, v ktorých je možné zvýšiť efektivitu, kvalitu alebo participáciu pri dosahovaní strategických cieľov. Analýza získaných poznatkov umožňuje návrh konkrétnych odporúčaní, ktoré môžu byť využité na zlepšenie budúceho plánovania a realizácie jednotlivých aktivít. Dôležitým aspektom monitorovacej správy je zdôraznenie významu participácie a kvalitatívneho hodnotenia v celom procese. Zapojenie širokého spektra aktérov – od odborníkov, zástupcov ministerstva až po partnerov z externého prostredia – zabezpečuje, že správa reflektuje rôznorodé pohľady a skúsenosti. Tento participatívny prístup nielenže zvyšuje kvalitu hodnotenia, ale zároveň posilňuje dôveru a podporu všetkých strán zapojených do implementácie NPRVV. Monitorovacia správa tak nie je len formálnym dokumentom, ale aj praktickým nástrojom na riadenie zmien, ktorý prispieva k vyššej transparentnosti a zúčtovateľnosti. Jej spracovanie umožňuje nielen sledovať pokrok v plnení cieľov, ale aj pružne reagovať na nové výzvy a zmeny, čím sa zabezpečuje neustály rozvoj a zlepšovanie vzdelávacích opatrení.

PRIEBEH PRÁČ NA MONITOROVACEJ SPRÁVE

Práca na monitorovacej správe sa začala v prvej polovici roku 2024 zriadením pracovnej skupiny, ktorej úlohou bolo pripraviť a vypracovať dokument reflektujúci plnenie Implementačného plánu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania (IP NPRVV). V priebehu nasledujúcich mesiacov boli realizované kľúčové kroky, ktoré prispeli k príprave správy:

- Definovanie cieľov a obsahu monitorovacej správy. V septembri 2024 sa členovia pracovnej skupiny zhodli na základných cieľoch a obsahu monitorovacej správy. Táto etapa zahŕňala identifikáciu kľúčových oblastí, ktoré bolo potrebné monitorovať a hodnotiť, pričom sa zohľadnili potreby všetkých zainteresovaných strán.
- Odpočet činností Programovej kancelárie ministerstva. V októbri 2024 Programová kancelária ministerstva dodala detailný odpočet činností súvisiacich s plnením IP NPRVV k 30. septembru 2024. Tento odpočet tvoril jeden z hlavných podkladov pre ďalšie analýzy a hodnotenia.
- Diskusie so zástupcami ministerstva. Počas októbra a novembra 2024 sa uskutočnili tri pracovné stretnutia so zástupcami ministerstva. Na týchto stretnutiach boli podrobne predebatované otázky týkajúce sa realizácie Aktivity 1 a Aktivity 3, ktoré vyplývali zo stanoveného obsahu monitorovacej správy.

- Vypracovanie hodnotení pracovnými tímami. V novembri 2024 sedem samostatných pracovných tímov, zostavených na základe cieľov IP NPRVV, vypracovalo na základe dostupných podkladov svoje hodnotenia. Na konci novembra boli všetky tieto výstupy konsolidované a doplnené do návrhu monitorovacej správy.
- Komentovanie a finalizácia. Začiatkom decembra 2024 prebehlo komentovanie a pripomienkovanie správy členmi pracovnej skupiny a zástupcami ministerstva. Pripomienky boli zapracované, čím vznikla finálna verzia monitorovacej správy, ktorá bola predložená ministrovi školstva.

ČLENOVIA MONITOROVACIEHO VÝBORU

Mgr. Tünde Berta, Inštitút pre inováciu vzdelávania, nezisková organizácia

JUDr. Daniela Čorbová, Stála konferencia aktérov vo vzdelávaní

Doc. RNDr. Peter Demkanin, PhD., VŠ pedagóg, ministerský nominant do Kurikulárnej rady

Ing. Felix Dömény, Asociácia stredných odborných škôl Slovenska

RNDr. Ingrid Gamčíková, Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku

Mgr. Eva Horníková, Združenie základných škôl Slovenska

Doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD., MBA, Slovenská rektorská konferencia

Mgr. Branislav Kožuch, MBA, Katolícke pedagogické a katechetické centrum

Mgr. Martin Martinkovič, PhD., Republiková únia zamestnávateľov

Mgr. Daniel Masarovič

Mgr. Art. Eva Ohradňanová, ArtD., Asociácia súkromných škôl a školských zariadení

RNDr. Mária Smreková, riaditeľka 1. súkromného gymnázia v Bratislave

Zuzana Suchová, Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením

RNDr. Jozef Škorupa, Asociácia riaditeľov štátnych gymnázií

Doc. RNDr. Juraj Vantuch, CSc., Štátny inštitút odborného vzdelávania

AKTIVITA 1

Vyhodnotenie a zapracovanie pripomienok k implementačnému plánu IP NPRVV

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (ďalej len NPRVaV) na roky 2018 – 2027, prijatý ešte v roku 2018, bol v roku 2022 aktualizovaný, avšak bez potrebnej odbornej, transparentnej a participatívnej diskusie. Jeho znenie bolo v novembri 2022 zverejnené na stránke: <https://www.minedu.sk/data/att/27e/24904.c12072.pdf>

V období od decembra 2023 prechádzalo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR výraznou zmenou manažérskej a organizačnej štruktúry so zameraním na zvýšenie výkonu a efektívnosť plnenia cieľov. Súčasťou týchto zmien bola aj stratégia tvorby Programového vyhlásenia vlády, ktoré bolo rozpracované do Programu zmien - rámca 40 projektov s pomenovanými cieľmi, metódami ich napĺňania, kľúčovými míľnikmi a projektovými manažermi/manažérkami zodpovednými za ich realizáciu. Na manažovanie týchto projektov vznikla na ministerstve Programová kancelária, ktorá pravidelne monitoruje plnenie jednotlivých míľnikov a úloh. Do tohto procesu bolo oslovených viac ako 100 organizácií, ktorých zástupcovia tvoria skupinu tzv. externých partnerov (poradných tímov)..

Implementačný plán Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2024 - 2026 (ďalej len IP NPRVaV 2024 - 2026) bol následne prepojený s Programom zmien. Prienik tvorí celkovo 22 zo 40 projektov. Návrh IP NPRVaV 2024 - 2026 bol verejne pripomienkovaný v období od 23.2.2024 do 7.3.2024, pričom v písomnej podobe bolo od odbornej verejnosti predložených 217 pripomienok. Dňa 11.3.2024 prebehla ku pripomienkam verejná konzultácia. Odbor strategických priorít MŠVVaM SR a Programová kancelária ministerstva počas nej odprezentovali okrem iného aj skutočnosť, že IP NPRVaV 2024 - 2026 je zároveň aj mechanizmom pre plnenie základnej podmienky pre čerpanie zdrojov EÚ z EŠIF: <https://www.minedu.sk/data/att/dac/29054.d08bf7.pdf>

Znenie IP NPRVaV 2024 - 2026 bolo zverejnené dňa 22.3.2024 na stránke ministerstva: <https://www.minedu.sk/data/att/e02/28780.52ec53.pdf>. Interný proces monitorovania, hodnotenia a implementácie IP NPRVV je realizovaný prostredníctvom tzv. programového riadenia, ktoré je popísané v prílohe IP NPRVV. V tomto procese je zabezpečené monitorovanie a hodnotenie práce na projekte prostredníctvom dvoch línií – práca projektových tímov nižšie menovaných projektov je z hľadiska výkonu monitorovaná a hodnotená Programovou kanceláriou ministerstva, ktorá v pravidelných, dvojtýždňových intervaloch podáva komplexný report Programovému riadiacemu výboru, ktorému predsedá minister. Zároveň sú v každom projekte definovaní externí partneri rezortu, ktorí vystupujú v projektoch ako poradný/pripomienkujúci orgán výstupov. Svojou expertízou a skúsenosťami prispievajú k dosiahnutiu strategického cieľa projektu a naplneniu Programového vyhlásenia vlády SR za oblasť vzdelávania, vedy a výskumu.

Dňa 4.6.2024 bola na webovej stránke MŠVVaM SR zverejnená aktualizácia zapracovania pripomienok zo strany Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky <https://www.minedu.sk/pripomienkove-konanie-k-navrhu-implementacneho-planu-narodneho-programu-rozvoja-vychovy-a-vzdelavania-na-roky-2024-2026/>

Dňa 30.9.2024 bol členom Pracovnej skupiny Kurikulárnej rady pre NPRVaV zaslaný aktualizovaný Implementačný plán Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2024 - 2026, ktorý doposiaľ na webovej stránke MŠVVaM SR nebol zverejnený.

V mesiacoch október – november 2024 prebehli tri konzultácie (22.10.2024, 4.11.2024, 6.11.2024) so zástupcami Programovej kancelárie ministerstva, Odboru strategických priorít a Inštitútu pre vzdelávacie politiky MŠVVaM SR. Stretnutia sa zamerali na štyri oblasti:

- Proces zapracovania pripomienok k IP NPRVaV 2024 - 2026.
- Príprava revízie NPRVaV.
- Informácie o priebežnom zbere podnetov pre NPRVaV a zber spätnej väzby k fungovaniu Programovej kancelárie.
- Prepojenia procesu revízie s Národným projektom „Podpora tvorby vzdelávacích politík založených na dôkazoch.“

AKTIVITA 2

Odpočet realizácie IP NPRVV

Pracovné tímy boli požiadané o vyplnenie podkladov pre hodnotenie cieľov IP NPRVV prostredníctvom štruktúrovaného dokumentu. Tento dokument bol navrhnutý tak, aby zabezpečil konzistentnosť a porovnateľnosť získaných informácií naprieč tímami, pričom ponúkal aj dostatočný priestor na podrobné hodnotenie. Tento postup umožnil získať kvalitné a porovnateľné výstupy od jednotlivých pracovných tímov. Striktné dodržiavanie štruktúry a špecifického formátu pomohlo zabezpečiť konzistenciu údajov, čo výrazne uľahčilo ich spracovanie a integráciu do monitorovacej správy. Pomocné otázky navyše usmernili tímy pri formulácii odpovedí, čo prispelo k získaniu hodnotných a relevantných poznatkov pre ďalší rozvoj IP NPRVV.

Každý tím dostal jasné inštrukcie na vyplnenie dokumentu, pričom sa zdôraznil význam dodržania odporúčanej štruktúry a rozsahu. Štruktúra dokumentu bola rozdelená do štyroch častí:

- Relevantnosť cieľa - tímy mali vyhodnotiť, ako cieľ reaguje na aktuálne potreby vzdelávacieho systému, ako aj na širšie spoločenské, ekonomické a technologické zmeny.
- Efektívnosť stanovenia cieľa - hodnotenie zamerané na to, či cieľ spĺňa kritériá SMART (špecifický, merateľný, dosiahnuteľný, relevantný, časovo ohraničený) a či sú dostupné dostatočné dáta na jeho vyhodnotenie.
- Efektívnosť podcieľov naplňujúcich cieľ - analýza jednotlivých podcieľov a identifikácia, či podciele efektívne riešia problém.
- Udržateľnosť a odporúčania - posúdenie dlhodobej udržateľnosti cieľa a návrhy na jeho úpravy alebo doplnenia, ktoré by posilnili jeho plnenie.

V každej časti boli uvedené odporúčacie otázky, ktoré slúžili ako návod na vyplnenie dokumentu. Členovia pracovnej skupiny boli priebežne v mesiacoch október a november 2024 vyzvaní, aby sa pridali do pracovného tímu. Všetci členovia pracovnej skupiny mali prístup do spoločného zdieľaného dokumentu tak, aby bola zabezpečená transparentnosť celého procesu.

1. Nízka úspešnosť 15-ročných v základných zručnostiach

Relevantnosť cieľa

Cieľ reaguje na aktuálne zmeny v spoločnosti, avšak je formulovaný príliš všeobecne. Chýba aktivita, ktorá by zahŕňala celospoločenskú diskusiu so zapojením odbornej verejnosti, praxe, priamo riadených organizácií, všetkých aktérov participujúcich na tvorbe vzdelávacej politiky štátu a profesijných organizácií. Pozitívne hodnotíme aktivity zamerané na zvyšovanie kvality poskytovaného vzdelávania pre všetkých, vrátane osôb so zdravotným alebo iným znevýhodnením. Cieľ zodpovedá aktuálnym potrebám vzdelávacieho systému, no upozorňujeme na potrebu špecifickejšie definovať aktivity. Zámery cieľa sú v súlade s dlhodobými prioritami vzdelávacej politiky štátu.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Strategický cieľ je definovaný ako špecifický, presne určený, relevantný a časovo ohraničený. Aktivity v projektoch zameraných na dosiahnutie tohto cieľa sú väčšinou časovo ohraničené (s výnimkou jednej aktivity v projekte *Podpora a pomoc pre žiakov a študentov*). Nie všetky však primerane reflektujú samotný obsah aktivít. Ako príklad možno uviesť projekt *Moderné vzdelávanie v ZŠ – Implementačný projekt Implementácia KR (obsah)*, konkrétne aktivitu č. 2: *nastaviť proces vyhodnocovania ŠVP na základe spätnej väzby z terénu* s termínom plnenia 2024 – 2026. Nastavenie procesu vyhodnocovania po prvom alebo druhom roku implementácie na malom počte škôl nie je realistické, čo môže ovplyvniť efektívnosť aktivity. Cieľové skupiny majú prístup k informáciám o zdrojoch, avšak nie je možné jednoznačne posúdiť, či disponujú aj dostatočnými informáciami o čerpaní týchto zdrojov. S prihliadnutím na časové ohraničenie a termíny plnenia uvedených aktivít v jednotlivých projektoch nie je v súčasnosti možné poskytnúť relevantné hodnotenie vychádzajúce z dostatočných dát a údajov na vyhodnotenie plnenia cieľa.

Efektívnosť podcieľov napĺňajúcich cieľ

Uvedené podciele definované pre dosiahnutie strategického cieľa sú premietnuté do aktivít, ktoré sa na prvý pohľad zdajú dostatočné. Vzhľadom na aktuálny termín hodnotenia však nie je možné efektívnosť podcieľov presne posúdiť. Tieto podciele pokrývajú kľúčové oblasti potrebné na zníženie podielu 15-ročných detí a žiakov s nízkymi výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách. Napriek tomu je potrebné upozorniť na všeobecné formulácie aktivít v jednotlivých podcieľoch, ktoré môžu brániť ich praktickej realizácii. Podporné materiály pripravené na implementáciu cieľov sú síce naviazané na Štátny vzdelávací program (ŠVP), ale postrádajú základné princípy, aké sú bežné v iných vzdelávacích systémoch, ako je transparentnosť a efektívny manažment zmeny, personalizácia vzdelávania podľa individuálnych potrieb a záujmov žiakov, či zameranie na cieľ vzdelávania, ktorý spočíva v rozvoji schopností myslenia a konania v prospech jednotlivca i spoločnosti. Tieto materiály by mali byť stručné a zrozumiteľné nielen pre učiteľov, ale aj pre rodičov, pričom by mali odpovedať na zásadnú otázku, aký význam má vzdelávanie pre praktický život žiaka. Spätná väzba učiteľov je obmedzená a závislá od ochoty odpovedať pravdivo. Praktické používanie školských vzdelávacích programov (ŠkVP) a ich vyhodnocovanie by mohli poskytnúť relevantné údaje, ktoré by sa mali zohľadniť pri revízii ŠVP, a tá by mala byť postavená na realistických pripomienkach z praxe. Systém vytvárania vzorových ŠkVP by mal byť nahradený podporou škôl pri vývoji vlastných programov, čím by sa posilnila ich autonómia a schopnosť reagovať na špecifiká. Momentálne nie je vhodné

hodnotiť podciele keďže samotné sú príliš široko definované. Slabá informovanosť verejnosti o kurikulárnej reforme vzdelávania, kde až 75 % verejnosti a rodičov (pozn. reprezentatívny prieskum OZ Rodičia) nevie o jej obsahu, ukazuje na nedostatočne zvládnutú komunikačnú kampaň. Pred implementáciou testovacích nástrojov je nevyhnutné realizovať dôkladnú revíziu ŠVP, získať pravdivé a relevantné údaje, na ich základe vytvoriť znalosti a následne ich efektívne implementovať do praxe. NIVaM, ako strešná organizácia v tejto oblasti, môže byť líder týchto zmien, avšak jej činnosti musia byť podložené kvalitnými dátami a jasne definovanými cieľmi.

Udržateľnosť a odporúčania

Ciele a podciele považujeme z dlhodobého hľadiska za udržateľné a aktuálne. Výnimkou je aktivita 1 v rámci podcieľa projekt „Podpora pre školy“, ktorá sa týka trvalo udržateľného postavenia RCPU. V tejto súvislosti odporúčame zväziť využitie personálnych kapacít v priamo riadených organizáciách ministerstva, ako je napríklad NIVaM, namiesto vytvárania samostatných RCPU. Vzhľadom na absenciu výstupov, dát a údajov nenavrhujeme konkrétne zmeny, no zdôrazňujeme, že v budúcnosti by mali byť kladené jasnejšie požiadavky na výstupy a aktivity. V projekte „Moderné vzdelávanie v ZŠ - Implementácia kurikulárnej reformy (obsah)“ chýba aktivita zameraná na rozvoj stratégie pre budúce revízie ŠVP, prip. aktivity zamerané na porovnanie ŠVP s podobnými dokumentami v iných krajinách, prípadne porovnanie s odporúčaniami UNESCO alebo ďalšími medzinárodnými organizáciami. V súvislosti s tým odporúčame tiež iniciovať aktivity zamerané na porovnanie nového ŠVP s podobnými dokumentami v iných krajinách, prípadne s odporúčaniami OECD, UNESCO a ďalších medzinárodných organizácií. V projekte „Príležitosť pre všetky deti“ odporúčame doplniť aktivity, ako je zvýšenie počtu zamestnancov podporných tímov, vrátane školských špeciálnych pedagógov a psychológov, s cieľom zabezpečiť efektívnu realizáciu podporných opatrení. Ďalej navrhujeme zvýšiť finančnú podporu predmetových olympiád, športových a umeleckých súťaží, čím by sa zatriktívili vedomostné a talentové súťaže a motivovali nadané a šikovné deti a žiaci. V nadväznosti na identifikáciu talentovanej mládeže by sa ministerstvo malo v nasledujúcich rokoch zamerať na budovanie ucelenej stratégie pre rozvoj talentu. V projekte „Zmysluplné vzdelávanie pre učiteľov“ navrhujeme vytvoriť a sprístupniť inštruktážne vzdelávacie programy na praktické využívanie podporných opatrení. V projekte „Kvalitná príprava nových učiteľov“ by mala byť doplnená aktivita na zvýšenie podielu pedagogickej praxe v rámci pedagogického štúdia a prípravy nových učiteľov. Stanovenie konkrétnych percentuálnych zmien ako požiadavky v tejto oblasti je neefektívne, pretože akcelerácia vzdelávacích procesov je podmienená mnohými principiálnymi zmenami, ako je revízia a prijatie nového ŠVP učiteľmi, ktorý by mal byť používaný pri tvorbe ŠkVP. Kľúčovým predpokladom kvalitného vzdelávania sú zlepšené výsledky v čitateľskej gramotnosti, najmä čítanie s porozumením, ako aj v matematike a prírodných vedách, ktoré sú zamerané na rozvoj racionálneho myslenia a využiteľnosti matematických a prírodovedných znalostí. Zároveň odporúčame v ŠVP jasnejšie formulovať vzdelávacie ciele pre rozvoj digitálnych zručností, ktoré sa už bežne používajú v rozvinutých vzdelávacích systémoch, ako napríklad technológie pre meranie fyzikálnych veličín a spracovanie dát počítačom, alebo technológie na počítačové modelovanie prírodovedných javov (ako príklad rámec digitálnych zručností používaný v nemecky hovoriacich krajinách, www.dikolan.de/en).

2. Nízka úspešnosť žiakov v oblasti digitálnych zručností

Relevantnosť cieľa

Cieľ reflektuje sociálno-ekonomické a technologické zmeny v spoločnosti, pričom zodpovedá aktuálnym potrebám vzdelávania a prioritám vzdelávacej politiky. Rizikom formulácie cieľa je jeho univerzálnosť, ktorá nezohľadňuje želaný stav. Neexistuje jednotný rámec pre rozvoj digitálnej gramotnosti (úrovní digitálnych zručností), ktorá by žiakom zabezpečila dostatočnú pripravenosť na budúci trh práce, resp. možnosti žiť uspokojivý život. Tento prístup môže viesť k formalizmu a neefektívnosti, čo je vo vzdelávaní nežiadúce. Napriek tomu je cieľ hodnotený ako vysoko relevantný. Digitálne technológie sú neoddeliteľnou súčasťou života každého jednotlivca, pričom nízka úroveň digitálnych zručností u žiakov predstavuje významné spoločenské riziko. Systém vzdelávania by mal podporovať rozvoj digitálnej gramotnosti vo všetkých jej oblastiach. To zahŕňa prierezové digitálne zručnosti, ako sú tvorba, uchovávanie a práca s dokumentmi, prezentovanie informácií, komunikácia a spolupráca v digitálnom prostredí, ako aj vyhľadávanie a kritické posudzovanie informácií. Okrem toho je potrebné rozvíjať aj odborné digitálne zručnosti pre jednotlivé oblasti vzdelávania (základy programovania, práca s kancelárskym balíkom, práca s internetom a sociálnymi sieťami, kyberbezpečnosť atď.). V oblastiach ako Človek a príroda alebo Človek a svet práce ide napríklad o získavanie digitálnych dát (práca s meracími senzormi, videozáznamom, digitálnou fotografiou), spracovanie týchto dát (analýza meraní, využitie matematických nástrojov) a modelovanie javov v digitálnom prostredí. Tieto zručnosti sú dnes nevyhnutné nielen pre technické a prírodovedné povolania, ale aj pre bežný život. Cieľ je v súlade s aktuálnymi trendmi vzdelávacej politiky na Slovensku a nadväzuje na úspešné projekty, ako napríklad IT Akadémia (implementácia systému CMA Coach a Vernier v prírodovedných predmetoch na ZŠ a SŠ, 2016–2021) a projekt Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu (2013–2015), ktorý zahŕňal zavedenie meracích senzorov a softvéru CMA Coach na základných školách. Počiatky týchto iniciatív siahajú do roku 2003, keď boli súčasťou programu Infovek. Cieľ je tiež plne v súlade s cieľmi štátneho vzdelávacieho programu pre všetky stupne vzdelávania, vrátane obsahových štandardov (pojmy, vzťahy, fakty) a výkonových štandardov (činnosti). Zároveň korešponduje s obsahom študijného odboru učiteľstvo a pedagogické vedy (kód 38), podľa ktorého vysoké školy realizujú učiteľské študijné programy.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Plnenie cieľa je merateľné a jasne časovo ohraničené. V rámci každého projektu je zahrnutá aktivita zameraná na zber objektívnych dát, ich spracovanie a prezentovanie. Napríklad v oblasti digitálneho vybavenia škôl je stanovené, že v Q3/2026 sa bude hodnotiť podiel škôl, ktoré dosiahli plné vstupné digitálne vybavenie. K naplneniu tohto cieľa výrazne prispela aktivita Ministerstva školstva realizovaná v období Q4/2023 – Q1/2024 pod názvom *Príspevok na špecifiká – Podpora digitálnej transformácie vzdelávania*. Táto aktivita umožnila školám čerpať finančné prostriedky na digitálne vybavenie špecifické pre jednotlivé vzdelávacie oblasti. Mnohé školy v rámci tejto podpory efektívne zakúpili meracie senzory, softvér a digitálne mikroskopy pre vzdelávaciu oblasť *Človek a príroda*. Podľa dostupných informácií mala každá základná a stredná škola možnosť získať informácie o čerpaní týchto finančných prostriedkov, čo zvyšuje efektívnosť a inkluzívnosť tejto aktivity.

Efektivita podcieľov napĺňajúcich cieľ

Podciele sú navrhnuté ako intervenčné aktivity prioritne zamerané na podporu, vytváranie podmienok a zabezpečovanie vzdelávania v školách, pričom menej sa orientujú na budovanie kultúry zvládania digitálneho prostredia. Tento prístup vychádza z aktuálne fungujúcich modelov, ktoré sú prirodzenejšie pre produktívne generácie. Ciele však smerujú k súčasným a budúcim generáciám žiakov, ktorých vzťah k digitálnemu svetu sa odlišuje. Ako príklad možno uviesť vhodnosť vybavovanie školy digitálnou technikou alebo skôr podporou individuálneho vybavenia žiaka potrebnými zariadeniami, konektivitou napríklad formou modelu „Digitálneho príspevku,“ ktorého pilotné overovanie je uvedené aj v Programe Slovensko 2021-2027. Tento prístup by mohol byť následne doplnený výzvami, ktoré by podporili prirodzený rozvoj digitálnych gramotností aj mimo školské prostredie. Je nutné iniciovať také riešenia, ktoré budú mať dostatočný potenciál pre rozvoj všetkých aspektov v rámci digitálnej gramotnosti. Podciele majú termíny plnenia stanovené na roky 2025 až 2028, čo aktuálne znemožňuje ich relevantné vyhodnotenie.

Udržateľnosť a odporúčania

Prioritnú pozornosť by sa mala venovať revízii obsahu digitalnej gramotnosti a možnosti jej rozvoja v priestore triedy, jej zakomponovanie do obsahových a výkonových štandardov doménových gramotností, pričom zmeny by mali zohľadniť aj možnosť hodnotiť dosiahnutú úroveň digitálnych zručností. Revízia by mala byť vykonaná z pohľadu prirodzenej potreby užívateľov v ich pracovnom, sociálnom a kultúrnom prostredí, aby bola relevantná a užitočná v reálnom živote. Vzhľadom na absenciu výstupov je momentálne predčasné navrhovať konkrétne zmeny. Avšak ako podnet na ďalší vývoj by bolo zaujímavé uvažovať o spôsobe, ako podporiť žiakov prirodzeným a „zdravým“ spôsobom fungovať v digitálnom priestore. To zahŕňa otázku, ako zabezpečiť, aby ľudia vnímali digitálne technológie ako nástroje, ktoré im skutočne pomáhajú v každodennom živote a možnosti ich lepšieho uplatnenia sa v živote, a aby tieto technológie boli pre nich ľahko dostupné a efektívne. V projekte „Digitálne vybavenie škôl“ by mala byť doplnená aktivita na vytvorenie a finančné zabezpečenie pozície „digitálny školník - IT administrátor“, ktorý by sa staral o efektívne a bezproblémové využívanie digitálnych nástrojov a technológií v školskom prostredí. Veľkou výzvou zostáva aj fenomén umelej inteligencie a jeho využitie vo vzdelávacom procese.

3. Zvýšenie účasti detí na predprimárnom vzdelávaní

Relevantnosť cieľa

Strategický cieľ reaguje na zmeny v spoločnosti a na potrebu začlenenia trojročných detí do predprimárneho vzdelávania, s osobitným dôrazom na deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Cieľ je v súlade s požiadavkami a aktuálnymi potrebami vzdelávacieho systému, pričom podciele a aktivity na implementáciu projektov reflektujú problémy s nezaraďovaním detí do predprimárneho vzdelávania v niektorých regiónoch. Zámery strategického cieľa sú zároveň plne v súlade s dlhodobými prioritami vzdelávacej politiky na Slovensku.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Cieľ je presne určený, merateľný, relevantný a časovo ohraničený. Vzhľadom na zmenu financovania materských škôl sa zdá byť aj dosiahnuteľný. Cieľové skupiny majú dostatočné informácie o aktivitách stanovených v implementačných projektoch na dosiahnutie strategického cieľa, vrátane informácií o dostupných zdrojoch a časovom rámci. Avšak v súčasnosti nie je možné relevantne vyhodnotiť plnenie cieľa, keďže termíny plnenia sú až v nasledujúcich rokoch, s výnimkou jednej aktivity. Aktivita 2 v projekte *Príležitosť pre všetky deti – Inkluzívne opatrenia v kontexte národnostného školstva a výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín* má termín plnenia v roku 2024. Aj keď štát legislatívne upravil uvedené opatrenia, ich naplnenie ešte nie je možné vyhodnotiť.

Efektívnosť podcieľov naplňujúcich cieľ

Uvedené podciele zamerané na dosiahnutie 96% podielu detí od 3 rokov v predprimárnom vzdelávaní sú navrhnuté ako dostatočné a majú potenciál byť efektívne. Aktivity stanovené v rámci podcieľov vhodne riešia základný problém nízkej účasti detí na predprimárnom vzdelávaní, čím prispievajú k dosiahnutiu strategického cieľa. Napriek tomu, že podciele a ich aktivity sú dobre koncipované. Vzhľadom na termíny ich plnenia stanovené v jednotlivých projektoch momentálne nie je možné relevantne zhodnotiť ich naplnenie.

Udržateľnosť a odporúčania

Strategický cieľ a oba podciele sú vysoko aktuálne nielen v súčasnosti, ale aj v dlhodobom horizonte, keďže vysoká účasť detí na predprimárnom vzdelávaní zabezpečí ich dostatočnú pripravenosť na základné vzdelávanie. Neodporúčame zatiaľ žiadne zásadné úpravy, pretože aktuálne navrhnuté aktivity sú relevantné a majú potenciál byť účinné. Prípadné doplnenia a návrhy na zlepšenie zväzime v ďalších krokoch, keď budú známe výstupy iniciovaných aktivít.

Z globálnejšieho hľadiska treba ale uviesť, že aj napriek záväzku z Plánu obnovy a odolnosti (Komponent 6 - Zabezpečenie podmienok na implementáciu povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od 5 rokov a zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole alebo u iných poskytovateľov predprimárneho vzdelávania od 3 rokov) sa v dokumente v rámci poskytovania predprimárneho vzdelávania a ranej starostlivosti spomínajú výlučne 2 formy a to materská škola a zariadenie starostlivosti pre deti do 3 rokov. Vykazované štatistiky týkajúce sa počtu detí v zariadeniach starostlivosti o deti vo veku 3 rokov a v materských školách nezohľadňujú deti umiestnené u iných poskytovateľov v predprimárnom vzdelávaní v zmysle odporúčania Council Recommendation z 22. mája 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems (OJ C 189, 5.6.2019, p. 4-14), ktoré odkazuje na akýkoľvek regulovaný mechanizmus, ktorým sa poskytuje vzdelávanie a starostlivosť pre deti v čase od

narodenia až do veku dosiahnutia povinnej školskej dochádzky, a to bez ohľadu na prostredie, financovanie, otváracie hodiny alebo obsah programu. Je preto potrebné zmapovať a zachytiť, príp. systematicky podporiť aj kapacity iných poskytovateľov pôsobiacich v predprimárnom vzdelávaní. V tejto súvislosti je potrebné koordinovať kroky aj s Ministerstvom sociálnych vecí a rodiny, ktoré plánuje vytvoriť samostatný prúd služieb starostlivosti, ktoré ale nebudú spadať ani pod systém sociálnych služieb, ani do oblasti predprimárneho vzdelávania. (viď návrh, <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/plan-obnovy/koncepcia-financovania/koncepcia-rfsos-13122024.pdf>, s.54.), čo môže spôsobiť nekonzistentnosť systému, netransparentné financovanie, nejasné kompetenčné rámce a v neposlednom rade môže dôjsť možno aj k poklesu počtu detí v predprimárnom vzdelávaní. Preto odporúčame do budúcnosti v rámci plnenia tohto cieľa otvoriť diskusiu aj o Registri zariadení predprimárneho vzdelávania, trvalo ho ukotviť v legislatíve tak, aby mohol zastrešovať všetkých poskytovateľov predprimárneho vzdelávania, vrátane jasí. Žiadúci je v tejto veci otvorený, transparentný a participatívny legislatívny proces s dôrazom na diferenciáciu poskytovateľov, s ohľadom na potreby detí a rodín.

4. Dosiachnutie terciárnej úrovne

Relevantnosť cieľa

Cieľ reflektuje sociálne, ekonomické a technologické zmeny v spoločnosti, ktorá sa rozhodla orientovať svoj rozvoj na ekonomiku založenú na vede a výskume. Rozpracovanie cieľa do konkrétnych projektov však pôsobí opatrne, najmä s ohľadom na autonómiu vysokých škôl, a nedostatočne zdôrazňuje aspekt kvality.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Cieľ je formulovaný podľa princípov SMART, čo znamená, že je špecifický, merateľný, dosiahnuteľný, relevantný a časovo ohraničený. Diskutabilné však môže byť, či dosiahnutie stanoveného percenta bude zároveň aj dosiahnutím očakávaného výsledku, vzhľadom na širokú formuláciu cieľa. Aj keď je tento cieľ formulovaný ako číslo, čo ho robí ľahko vyhodnotiteľným, existujú mechanizmy na meranie jeho naplnenia, ktoré umožňujú objektívnejšie posúdenie jeho úspešnosti.

Efektívnosť podcieľov naplňajúcich cieľ

Podciele definované v rámci cieľa „Atraktívne vysoké školy“ poukazujú na niektoré zásadné výzvy a nedostatky, ktoré je potrebné riešiť pre ich efektívnu implementáciu. Podcieľ 4.1 nereflektuje existujúcu rozdrobenosť siete vysokých škôl a nedostatočne zohľadňuje ekonomické kapacity krajiny, čo môže ohroziť jeho realizovateľnosť. Podcieľ 4.2 je relevantný a aktuálny, no navrhnuté aktivity sa v kontexte konsolidácie financií javia ako menej presvedčivé, čím vzniká otázka ich uskutočniteľnosti. Podcieľ 4.3, zameraný na atraktívnosť bakalárskeho štúdia, je veľmi dôležitý, avšak v návrhu chýba základná aktivita na podporu atraktívnosti absolventov pre podnikateľské prostredie. Významnou prekážkou zostáva aj neistota bakalárov ohľadom vhodnosti ich vzdelania pre konkrétne pracovné pozície a miera ich uplatniteľnosti. Absencia podrobného výskumu v tejto oblasti zdôrazňuje potrebu jeho realizácie a následnej komunikácie výsledkov. Aktivity v podcieli 4.4 sú správne, no chýba dôležitá požiadavka na externý internacionálny benchmarking, ktorý by poskytol medzinárodné porovnanie a inšpiráciu pre zlepšenie. Podcieľ 4.5, zameraný na špičkových odborníkov na vysokých školách, sa sústreďuje prevažne na administratívne opatrenia a neobsahuje dôležité prvky, ako sú odmeňovanie, rozvoj ľudských zdrojov, zahraničné stáže či zapojenie zahraničných expertov na Slovensku. Tento nedostatok brzdí otvorenosť a internacionalizáciu vysokých škôl, ktoré nie sú formulované podľa princípu SMART. Podcieľ 4.6 je hodnotený ako potrebný a správny, avšak jeho úspešnosť závisí od riešenia uvedených nedostatkov a dôslednej implementácie navrhovaných opatrení. Celkovo tieto podciele poukazujú na potrebu systematického prehodnotenia návrhov, ich doplnenia o konkrétne a udržateľné riešenia a lepšiu adaptáciu na súčasné výzvy vo vysokom školstve.

Udržateľnosť a odporúčania

Cieľ je udržateľný a v budúcnosti stále aktuálny, avšak vyžaduje hlbšiu špecifikáciu. Je potrebné presnejšie definovať podiel absolventov bakalárskeho (Bc.), magisterského (Mgr.) a inžinierskeho (Ing.) a doktorandského (PhD) štúdia, ako aj podiel absolventov v oblastiach ako napr. STEM (veda, technológia, inžinierstvo a matematika), ekonomických a ďalších relevantných oblastí. Dôležité je precíznejšie a jasnejšie etablovanie bakalárskeho štúdia v rámci terciálneho vzdelávania, ako aj jeho uznania na pracovnom trhu, s dôrazom na zlepšenie prepojenia medzi vzdelávacími inštitúciami a potrebami trhu práce. Je tiež

nevyhnutné venovať väčšiu pozornosť kvalite vysokých škôl, a to nielen v oblasti personálnej, ale aj vedeckej excelentnosti a stability. Zároveň by mal byť kladený väčší dôraz na systém financovania, ktorý zohľadňuje verejný záujem, vrátane posilnenia alebo zavedenia riadenia kvality prostredníctvom výkonnostných zmlúv, čo prispeje k transparentnosti a zodpovednosti vysokých škôl.

5. Vystavenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy vzdelávaniu založenému na práci

Relevantnosť cieľa

Cieľ je relevantný, pretože slovenský vzdelávací systém čelí výzvam spojeným s nízkou úrovňou praktických zručností absolventov a potrebou zlepšiť kvalitu odborného vzdelávania. Vystavenie vzdelávaniu na pracovisku, či už prostredníctvom duálneho vzdelávania, stáží alebo iných foriem praxe, je kľúčové pre prepojenie teórie a praxe. Týmto spôsobom sa zmiernuje nesúlad medzi kvalifikáciou absolventov a požiadavkami zamestnávateľov. Cieľ je v súlade s dlhodobými prioritami, ako sú podpora duálneho vzdelávania, zvýšenie atraktivity odborného vzdelávania a rozvoj praktických zručností žiakov. Zároveň reflektuje európske trendy, vrátane cieľa EÚ do roku 2025 zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a pripraviť mládež na výzvy 21. storočia. Oblasť, ktorú by cieľ mohol viac zohľadniť, je kvalita prepojenia praxe a vzdelávania, keďže práve tá určuje relevantnosť praktickej skúsenosti pre budúce profesijné uplatnenie sa absolventov.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Cieľ je definovaný podľa princípov SMART. Je pomerne ľahko merateľný a existujú konkrétne spôsoby, ako overiť jeho naplnenie. Avšak dosiahnutie tohto cieľa nemusí nutne znamenať naplnenie reálnych potrieb, na ktoré sa cieľ zameriava (a ktoré boli uvedené vyššie). Nie je možné dostatočne vyhodnotiť, či cieľové skupiny disponujú dostatkom informácií o dostupných zdrojoch, ich čerpaní a časovom rámci.

Efektívnosť podcieľov napĺňajúcich cieľ

Podciele sú formulované v súlade so strategickým cieľom a zameriavajú sa na jeho naplnenie, avšak ich definícia je príliš obširná a všeobecná. Tento prístup môže spôsobiť ťažkosti pri implementácii, keďže neadresuje niektoré kľúčové aspekty, ako sú zabezpečenie rovnosti prístupu, riešenie regionálnych rozdielov v dostupnosti vzdelávania, náplň maturitných skúšok a ich prepojenie s vysokoškolským systémom, či zapojenie zamestnávateľov a odborníkov z praxe do vzdelávacieho procesu. Naplnenie týchto podcieľov, a tým aj strategického cieľa, si vyžaduje riešenie ambiciózných výziev, ktoré však môžu byť v súčasných podmienkach len ťažko realizovateľné. Adekvátna reakcia na tieto výzvy si vyžaduje systematický prístup, konkrétne kroky a zapojenie všetkých relevantných aktérov.

Udržateľnosť a odporúčania

Cieľ je udržateľný a aktuálny aj do budúcnosti, no je potrebné zvážiť niekoľko kľúčových odporúčaní na jeho efektívnu implementáciu a dosiahnutie stanoveného cieľa. Uvedené odporúčania by mohli pomôcť systematicky prispieť k dosiahnutiu cieľa 60 % absolventov s VVPP do roku 2025 a zlepšiť flexibilitu a kvalitu vzdelávania v pracovnom prostredí:

- Definovanie minimálnych štandardov pre pracovnú prax: Je dôležité stanoviť minimálne požiadavky na kvalitu pracovnej praxe, aby bola prax efektívna a prínosná pre žiakov a študentov. To zahŕňa aj prispôbenie štandardov rôznym sektorom a regiónom.
- Zohľadnenie regionálnych rozdielov v geografickej dostupnosti pracovísk: Niektoré regióny môžu mať obmedzený prístup k vhodným pracoviskám pre prax, preto je potrebné zvážiť flexibilné formy praxe, ako aj podporu zamestnávateľov v týchto oblastiach.

- Motivácia zamestnávateľov: Je kľúčové vytvoriť motiváciu nielen pre veľké firmy, ale aj pre menších zamestnávateľov, aby sa zapojili do systému vzdelávania v pracovnom prostredí. To môže zahŕňať finančné stimuly alebo iné podporujúce opatrenia.
- Kvalitní pedagógovia: Na zabezpečenie kvalitného vzdelávania v pracovnom prostredí je potrebné zabezpečiť dostatok kvalitných pedagógov a odborných lektorov, ktorí budú schopní vzdelávať žiakov a študentov v súlade s aktuálnymi požiadavkami trhu práce. K tomu patrí aj neustály odborný rozvoj pedagógov a ich schopnosť reagovať na zmeny v odborných a pracovných oblastiach. V tejto súvislosti je nutné akútne riešiť súčasný aj budúci nedostatok učiteľov.
- Úprava názvu strategického cieľa: Odporúča sa zmeniť názov strategického cieľa č. 5 na: "Podporovať ponuku vzdelávania v pracovnom prostredí (VVPP), aby do roku 2025 aspoň 60 % absolventov odborného vzdelávania a prípravy získalo skúsenosti z pracovného prostredia". Tento názov lepšie vystihuje účel a zrozumiteľnosť cieľa.
- Definícia a zber dát o VVPP: Na dosiahnutie cieľa 60 % VVPP je potrebné spresniť definíciu vzdelávania v pracovnom prostredí a optimalizovať spôsob zberu dát. Súčasná ročná data neodrážajú plne realitu a preto bude potrebné získať individualizované dáta o prístupe k VVPP počas celého obdobia štúdia, nie len za rok.
- Flexibilita a alternatívne formy VVPP: Je nevyhnutné podporovať flexibilnejšie formy vzdelávania v pracovnom prostredí, ktoré zahŕňajú aj kratšie formy a alternatívy k duálnemu vzdelávaniu. V súčasnosti duálne vzdelávanie pokrýva len malú časť študentov (okolo 10 %), takže je dôležité započítať aj ďalšie formy praxe.
- Finančná stimulácia a podpora: Na podporu rôznych foriem VVPP by bolo vhodné zvážiť aj finančnú stimuláciu pre zamestnávateľov, aby sa do systému praxe zapojili aj menšie podniky, a to nielen formou duálneho vzdelávania, ale aj inými spôsobmi.
- Zlepšenie dátovej analýzy a vyhodnocovania: Na účinné vyhodnocovanie progresu v plnení cieľa je potrebné zlepšiť zber a analýzu dát o zapojení žiakov do VVPP, pričom by sa malo zvážiť aj započítavanie neformálnych alebo krátkodobých foriem praxe.

6. Účasť dospelých na učení

Relevantnosť cieľa

Cieľ veľmi dobre reaguje na zmeny a potreby spoločnosti. Už v dokumente *Učiace sa Slovensko* bolo odporúčané posilnenie všeobecného charakteru celoživotného vzdelávania sa, ktoré podporuje rozvoj zručností súvisiacich s celoživotným vzdelávaním sa. Toto vzdelávanie by malo reagovať na výzvy súčasnej doby, ako aj na osobné a profesijné potreby jednotlivcov. Cieľ je v súlade s potrebami slovenského vzdelávacieho systému, ktorý sa nachádza v kontexte moderných ekonomík čoraz viac závislých od pracovnej sily schopnej prispôbovať sa dynamike trhu práce. Je relevantný a zodpovedá reálnym potrebám, pričom reflektuje aj dlhodobé priority EÚ. Táto relevancia je obzvlášť dôležitá vzhľadom na fakt, že Slovensko stále patrí medzi krajiny s veľmi nízkym podielom dospelých zapojených v systéme ďalšieho vzdelávania sa.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Cieľ je formulovaný podľa princípov SMART, čo zabezpečuje, že je špecifický, merateľný, dosiahnuteľný, relevantný a časovo ohraničený. Avšak, opäť sa kladie dôraz na kvantitatívne aspekty, pričom kvalita nie je dostatočne zohľadnená. Cieľ je ambiciózny a jeho realizácia si vyžaduje systematické kroky, vrátane zlepšenia informovanosti verejnosti, lepšej dostupnosti vzdelávacích programov a efektívneho využitia finančných zdrojov. Aktuálna informovanosť cieľových skupín o dostupných vzdelávacích možnostiach a podpore je nedostatočná. Na zvýšenie účinnosti je nevyhnutné zaviesť nielen ponuky, ale aj osvetové kampane a ciele opatrenia, ktoré povedú k zmene postoja a kultúry dospelých voči vzdelávaniu.

Efektívnosť podcieľov naplňujúcich cieľ

Podcieľ a navrhnuté aktivity sú štrukturalizované logicky a prepojené so strategickým cieľom, pričom pri plnohodnotnej realizácii majú potenciál dosiahnuť požadované výsledky. Avšak hodnotenie ich plnenia nie je možné uskutočniť, keďže ich termíny realizácie sú stanovené na rok 2025 a neskôr, čo znemožňuje momentálne posúdenie ich efektívnosti či dopadu.

Udržateľnosť a odporúčania

Cieľ je dlhodobou udržateľný, ale na jeho efektívnu implementáciu je potrebné zaviesť kvalitný systém riadenia, ktorý bude flexibilne reagovať na zmeny a spätnú väzbu. Kľúčové je zabezpečiť vysokú pridanú hodnotu vzdelávania, najmä v rámci aktivít 3 a 4, a efektívne využiť verejné zdroje. Tieto odporúčania by mali prispieť k udržateľnému rozvoju celoživotného vzdelávania a posilneniu schopnosti vzdelávacieho systému pružne reagovať na potreby trhu práce a spoločnosti:

- **Systém riadenia kvality:** Implementovať efektívny a flexibilný systém riadenia kvality, ktorý bude reagovať na spätnú väzbu, a potreby trhu práce. Tento systém musí byť zameraný na maximalizáciu pridanej hodnoty vzdelávania v súlade s cieľmi a potrebami trhu práce.
- **Osvetové kampane a celoživotné vzdelávanie:** Organizovať ciele osvetové kampane a opatrenia na podporu celoživotného vzdelávania. Tieto kampane by mali zdôrazniť výhody vzdelávania pre jednotlivcov aj spoločnosť a zároveň zvyšovať informovanosť o dôležitosti neustáleho odborného rozvoja.
- **Dostupnosť vzdelávacích programov:** Zvýšiť dostupnosť vzdelávacích programov, najmä v regiónoch s obmedzenými vzdelávacími príležitosťami. Podporovať online a hybridné

modely vzdelávania, ktoré umožnia prístup k vzdelaniu širšiemu okruhu ľudí, vrátane tých, ktorí žijú v menej dostupných oblastiach.

- Zapojiť zamestnávateľov: Reflektovať zapojenie zamestnávateľov do celoživotného vzdelávania, predovšetkým v prípade, že realizujú interné vzdelávacie programy. Týmto spôsobom bude možné zosúladiť potreby trhu práce s ponukou vzdelávacích aktivít.
- Vzdelávacie poukazy: Zvážiť ponuku vzdelávacích poukazov nie plošne, ale cielené na prepojení individuálnych potrieb, vzdelávacích cieľov jednotlivca a spoločenskou požiadavkou. Zamerať sa na rozvoj, ktorý má reálny prínos pre jednotlivcov a ich profesionálny rast, nie len na samotnú účasť na vzdelávaní.
- Podpora mimovládnych organizácií: Zohľadniť prínos mimovládnych organizácií, najmä pri práci so špecifickými skupinami (napríklad znevýhodnené skupiny, ľudia so zdravotným postihnutím a pod.), ktoré môžu doplniť verejný sektor v oblasti celoživotného vzdelávania.
- Stredné školy ako centrá celoživotného vzdelávania: Podporiť najkvalitnejšie stredné školy, aby sa stali modernými centrami celoživotného vzdelávania. Tieto školy by mali úzko spolupracovať s odberateľmi vzdelávania (zamestnávateľmi) a absolventmi, čím sa zabezpečí relevantnosť a kvalita ponúkaných programov. Vytvoriť sieť týchto škôl ako "štátnu" sieť, regulovanú a financovanú formou centier excelentnosti (prip. centier pre rozvoj talentu).
- Podporiť rozvoj agentúry a centier pre rozvoj talentu po vzore írskoho modelu - Skillnet, ktorá v spolupráci so zamestnávateľmi zvyšuje kvalifikáciu občanov a zamestnancov (napr. medzinárodný investor má záujem v krajine zriadiť nové oddelenie, v ktorom potrebuje zamestnať 100 dátových vedcov, agentúra pomôže firme vytvoriť vzdelávaciu príležitosť, propaguje vzdelávaciu príležitosť, zabezpečuje dostupnosť vzdelávania naprieč krajinou a následne dáva príležitosť učiacemu sa zamestnať sa v uvedenej spoločnosti).
- Zmena kultúry v spoločnosti: Zásadne zmeniť kultúru v spoločnosti, kde sa očakáva, že štát bude plne financovať kvalifikovanú pracovnú silu. Zamestnávatelia by mali byť viac zapojení do financovania vzdelávania a rozvoja pracovnej sily, a nie len očakávať, že štát zabezpečí a zaplatí všetky náklady spojené so vzdelávaním a zvyšovaním kvalifikácie pracovníkov.

7. Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu

Relevantnosť cieľa

Strategickým cieľom je dosiahnuť významné zníženie počtu osôb, ktoré predčasne ukončujú vzdelávanie a odbornú prípravu, čo má zásadný význam pre zlepšenie kvality života jednotlivcov aj rozvoj spoločnosti ako celku. Lepšie vzdelanie prispieva k lepšiemu uplatneniu jednotlivcov na trhu práce, podporuje výraznejší hospodársky rast krajiny, znižuje potrebu sociálnej pomoci a umožňuje jednotlivcom robiť informovanejšie rozhodnutia o ich aktívnom pôsobení v spoločnosti. Kvalitné vzdelanie je zároveň jedným z najdôležitejších faktorov pri ochrane mládeže pred zdravotnými a sociálnymi rizikami. Jedným z hlavných prínosov národného projektu je overovanie riešení navrhnutých s ohľadom na špecifické podmienky rôznych obcí a miest, čo prispeje k lepšiemu prispôbaniu opatrení miestnym potrebám.

Efektívnosť stanovenia cieľa

Systém včasného varovania a prevencie je nastavený spôsobom, ktorý umožňuje v jasne stanovených obdobiach posúdiť dosiahnutie čiastkových cieľov. Systémové odporúčania na podporu a prevenciu sú plánované do konca roka 2025. Podľa tlačovej správy Ministerstva, účasť v pilotnom overovaní už potvrdilo dvanásť samospráv, medzi nimi Stará Ľubovňa, Podunajské Biskupice, Detva, Lučenec, Vyškovce nad Ipľom, Zvolen, Trebišov, Zlaté Klasy, Ostrovany, Rakúsy, Draňov a Sady nad Torysou. Tento počet nemôže byť považovaný za dostatočný na relevantné vyhodnotenie naplnenia cieľa.

Efektívnosť podcieľov napĺňajúcich cieľ

Nedostatočné informácie pre vyhodnotenie efektivity plnenia cieľa.

Udržateľnosť a odporúčania

Nedostatočné informácie pre vyhodnotenie udržateľnosti plnenia cieľa.

AKTIVITA 3

Zhodnotenie spolupráce a zapojenie zainteresovaných strán do plnenia IP NPRVV, prostredníctvom vyhodnotenia interných procesov

Externý proces monitorovania, hodnotenia a implementácie realizácie je realizovaný prostredníctvom komunikácie Programovej kancelárie ministerstva s Pracovnou komisiou Kurikulárnej rady pre NPRVV (ďalej len PK KR pre NPRVaV), do ktorej môžu byť pozvaní aj odborníci/odborníčky ktorí/é nie sú členmi Kurikulárnej rady. PS KR pre NPRVaV sa stretáva spravidla minimálne raz ročne, vždy najneskôr v decembri daného kalendárneho roku, prípadne podľa potreby. Priebežne počas roka sa stretáva s členmi Programovej kancelárie a spoločne hodnotia a odpočítujú realizáciu IP NPRVV na základe dát z Programových statusových reportov. Výstupom monitorovania a hodnotenia pracovnej komisie je monitorovacia správa, ktorá je predkladaná vo forme odpočtu ministrovi školstva. Táto monitorovacia správa je taktiež zverejnená na webstránke MŠVVaM SR venovanej NPRVV na ktorej sú zverejňované aj ostatné relevantné dokumenty.

Verejná konzultácia a pripomienkovanie k IP NPRVV 2024-2026 poukázali na potrebu dodržiavania princípov kvalitatívneho monitorovania, ale aj participatívneho procesu v práci s dokumentom a jeho strategickými cieľmi. V konzultácii s partnerskými organizáciami a zodpovednými orgánmi sa vedenie ministerstva dohodlo na vykonaní revízie najneskôr do konca 2025 formou zberu pripomienok a podnetov z interného aj externého procesu monitorovania a hodnotenia a ich vyhodnotením a zapracovaním prostredníctvom pripomienkového konania v spolupráci so zainteresovanými partnermi z odbornej verejnosti, predovšetkým tými, ktorí sú reprezentovaní v PK KR pre NPRVaV.

Priebežný zber pripomienok k IP NPRVV od zainteresovaných strán zabezpečuje vedenie Programovej kancelárie. Programová kancelária súčasne slúži ako kontaktný bod aj v prípade, keď zainteresované strany zapojené do projektov ministerstva školstva nemajú dojem, že ich názory a podnety sú akceptované projektovými manažérmi. Miera zapojenia externých partnerov v projektoch je individuálna; pri niektorých projektoch sú ext. tímy aktívne, pri iných projektoch sa skôr stotožnia s navrhovanými zmenami navrhovanými rezortom.

HLAVNÉ ODPORÚČANIA

Na základe osobných konzultácií odporúčame vedeniu MŠVVaM SR

- **Zverejniť Implementačný plán** Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2024 – 2026, aktualizovaný ku 30.9.2024 so zvýraznením zmien oproti verzii z marca 2024.
- **Zverejniť odpočet plnenia IP NPRVaV 2024 – 2026** za rok 2024 na základe dát z Programových statusových reportov (22 projektov), vrátane zverejnenia výstupov projektových tímov.
- **Začať priebežne monitorovať** pripomienky partnerov, zasielané Programovej kancelárii v kontexte implementácie IP NPRVaV 2024-2026 v záujme konštruktívneho dialógu a prevencie odklonenia dialógu s externými partnermi do mediálneho priestoru.
- **Na webovej stránke MŠVVaM SR ku NPRVaV zverejniť mailovú adresu** na zasielanie pripomienok pre Programovú kanceláriu ministerstva.
- **Vyhradiť finančné zdroje pre participatívnu tvorbu kvalitných analytických monitorovacích vstupov** od partnerov (napr. NP Strešné organizácie MNO).
- **Pripraviť proces revízie NPRVaV** po oboznámení sa s prípravou Strategie 2030+ v Českej republike na základe odborného, transparentného a participatívneho procesu, príp. osloviť Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti ohľadom prenosu know-how v téme participatívnej tvorby verejných politík alebo využiť Quadruple and Quintuple Innovation Helix Framework.
- Vzhľadom na fakt, že základom NPRVaV sú kompetencie a zručnosti, je potrebné **pracovať pri tvorbe nového NPRVaV s národnými projektami**, ktoré sú aj v tomto programovom období (2021 – 2027) v gescii niekoľkých rezortov zamerané na túto oblasť a to „od MRK až po STEP.“
- **Pri príprave nového NPRVaV zohľadniť aj verejné výstupy realizovaných NP** v súčasnom i predošlom programovom období (napr. sektorová analýza vzdelávacích potrieb v 24 sektoroch hospodárstva SR).
- **V rámci prípravy nového NPRVaV taktiež zohľadniť žiaduce komplementarity a synergie medzi finančnými zdrojmi zo štátneho rozpočtu a z EÚ** v záujme dosiahnuť čo najlepší dopad a hodnotu za peniaze.
- **Prepojiť proces revízie s NP „Podpora tvorby vzdelávacích politík založených na dôkazoch“**, ktorý od januára 2025 bude implementovať IVP a to formou dohody o konkrétnych míľnikoch pre rok 2025 (v januári 2025), ktoré vytvoria konkrétne synergie a komplementarity pre tvorbu NPRVaV, postaveného na dátach a taktiež zohľadniť dostupné dokumenty v rámci vyhodnocovania dopadov európskeho vzdelávacieho priestoru v roku 2023 (strednodobé hodnotenie) a 2025
- **Zverejniť na 1 mieste všetky čiastkové stratégie relevantné pre NPRVaV** a umožniť členom Pracovnej skupiny Kurikulárnej rady pre NPRVaV prístup ku akčným plánom a ich aktualizácii
- **Prepojiť jednotlivé ciele IP NPRVaV s konkrétnymi príležitosťami na ich financovaní** z POO/Programu SR/štátneho rozpočtu.

Na základe vyhodnotenia cieľov IP NPRVaV z dokumentu Program Zmien odporúčame pre jednotlivé ciele vedeniu MŠVVaM SR

1. Nízka úspešnosť 15-ročných v základných zručnostiach

- **Zlepšiť jasnosť a špecifickosť aktivít.** Odporúčame zlepšiť definovanie cieľov a aktivít v projektoch, najmä v podcieľoch, ktoré sú formulované príliš všeobecne. Ciele by mali byť konkrétnejšie a prispôbené reálnym potrebám praxe, aby sa uľahčila ich efektívna implementácia. Je potrebné zabezpečiť, aby podporné materiály neboli len naviazané na ŠVP, ale obsahovali aj konkrétne odporúčania pre zmenu v triedach.
- **Zvýšiť informovanosť o vzdelávacích reformách.** Odporúčame implementovať komunikačné stratégie na zlepšenie informovanosti o vzdelávacích reformách medzi verejnosťou, rodičmi a pedagogickými pracovníkmi. Môže to zahŕňať organizovanie diskusií, seminárov a školení pre všetkých aktérov v oblasti vzdelávania. Popri lepšej informovanosti navrhujeme aplikovať aj ďalšie overené systémové princípy manažmentu zmeny.
- **Zvýšiť podporu a motiváciu učiteľov a žiakov.** Navrhujeme doplniť projekty o aktivity zamerané na posilnenie kapacít podporných tímov, vrátane zvýšenia počtu školských špeciálnych pedagógov a psychológov. Taktiež by sa mala zvýšiť podpora pre predmetové olympiády a talentové súťaže, čím sa motivujú žiaci a podporujú nadané deti. Výraznejšia podpora a odborná príprava učiteľov, vrátane zlepšenia pedagogickej praxe, sú kľúčové pre kvalitné vzdelávanie.

2. Nízka úspešnosť žiakov v oblasti digitálnych zručností

- **Komplexný rozvoj digitálnych zručností.** Odporúčame presnejšie definovať rámec pre digitálne zručnosti v kontexte budúcich očakávaní trhu práce. Špecifické vzdelávacie programy (osobné, e-learningové) pre rôzne cieľové skupiny (žiaci, učitelia, verejnosť) môžu zlepšiť praktickú využiteľnosť digitálnych zručností v každodennom živote a pomôcť tak ľuďom sa uplatniť v neistej budúcnosti.
- **Podpora individuálneho digitálneho vybavenia žiakov.** Podporujeme projekty zamerané na podporu individuálneho vybavenia žiakov potrebnými digitálnymi nástrojmi a zlepšením ich digitálnej konektivity. Model „Digitálneho príspevku“ by mohol prispieť k lepšiemu prístupu k potrebným zariadeniam a technológiám, čím by sa zlepšila aj pripravenosť mladých na digitálnu transformáciu vzdelávania.
- **Posilnenie kultúry digitálneho vzdelávania.** Je dôležité zamerať sa nielen na technické vybavenie škôl, ale aj na podporu kultúry v rámci digitálneho vzdelávania a samovzdelávania. Programy by mali byť navrhnuté tak aby podporovali rozvoj digitálnej gramotnosti a boli dostupné aj mimo školské prostredia tak, aby si vyžadovali interakciu medzi školami, rodinami a komunitami. Tieto aktivity by mali byť zamerané na prirodzené pochopenie zmyslu digitálnych technológií a ich využitia v každodennom živote.

3. Zvýšenie účasti detí na predprimárnom vzdelávaní

- **Pokračovanie v podporných aktivitách pre sociálne znevýhodnené skupiny.** Cieľ by mal naďalej klásť dôraz na zlepšenie prístupu k predprimárnemu vzdelávaniu pre deti zo sociálne znevýhodnených rodín. Toto je kľúčové, pretože práve tieto deti čelia

väčším prekážkam v prístupe ku vzdelávaniu. Cieľ by mal zabezpečiť dostupnosť rôznych foriem podpory, ako sú napríklad rozšírenie kapacít materských škôl v znevýhodnených regiónoch a zvyšovanie povedomia o dôležitosti predprimárneho vzdelávania medzi rodičmi.

- **Udržateľnosť dlhodobých opatrení.** Aj keď sú aktuálne aktivity dostatočne na dosiahnutie strategického cieľa, je dôležité pokračovať v dlhodobých opatreniach, ktoré zabezpečia udržateľnosť a zvýšia účasť detí v predprimárnom vzdelávaní. Zohľadnenie sociálnych a ekonomických faktorov v regiónoch môže znížiť možné prekážky a podporiť trvalú zmenu. Je potrebné zabezpečiť pravidelnú evaluáciu týchto opatrení a upraviť ich podľa aktuálnych potrieb aj so zohľadnením regionálnych špecifik.
- **Monitoring a hodnotenie výsledkov.** Navrhujeme zlepšiť monitoring a hodnotenie výstupov z realizovaných aktivít. Aktuálne termíny a predpoklady pre vyhodnotenie plnenia cieľa v ďalších rokoch sú vhodne stanovené, ale je nevyhnutné naďalej v pravidelných cykloch zbierať dáta o prístupe a kvalite predprimárneho vzdelávania. Na základe týchto údajov by sa mohli potom následne prijať aj špecifické regionálne opatrenia.

4. Dosiahnutie terciárnej úrovne

- **Zlepšiť zber dát a definovať budúcu požiadavku na počet absolventov.** Je potrebné presnejšie definovať podiel absolventov jednotlivých typov štúdií (bakalárske, magisterské, doktorandské) aj s dôrazom na špecifické oblasti ako vyhodnotenie STEM odborov, ekonomické atď. V spolupráci s Alianciou sektorových rád definovať budúcu požiadavku na oblasti relevantné pre slovenský trh práce.
- **Definovať spoločenskú požiadavku na terciárnu úroveň vzdelávania:** V záujme zvyšovania atraktivity štúdia na vysokých školách by sa mali zohľadniť ekonomické kapacity krajiny a prehodnotiť existujúca štruktúru vysokých škôl. Navrhujeme pridať opatrenia na posilnenie medzinárodného porovnania (externý benchmarking), podporné opatrenia pre zvýšenie atraktivity a kvality bakalárskeho štúdia a implementáciu mechanizmov na podporu internacionalizácie, ako sú zahraničné stáže a zapojenie zahraničných expertov.
- **Posilniť kvalitu vysokých škôl a prepojenie s pracovným trhom.** Je nevyhnutné zamerať sa na zlepšenie kvality vysokých škôl, nielen v oblasti personálneho zabezpečenia, ale aj vedeckej excelentnosti a stability. K tomu by malo prispieť aj vytvorenie silného prepojenia medzi zainteresovanými stranami a požiadavkami trhu práce, ako aj zlepšenie systému financovania s dôrazom na transparentnosť a zodpovednosť, vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv.

5. Vystavenie absolventov odborného vzdelávania a prípravy vzdelávaniu založenému na práci

- **Stanovenie minimálnych štandardov a zohľadnenie regionálnych rozdielov.** Je potrebné stanoviť jasné minimálne požiadavky na kvalitu pracovnej praxe, aby bola prax efektívna a relevantná pre žiakov a študentov. Tieto štandardy by mali byť prispôsobené rôznym sektorom a regiónom, pričom by sa malo zohľadniť, že nie všetky regióny majú rovnaký prístup k vhodným pracoviskám.
- **Motivácia zamestnávateľov a flexibilita praxe.** Na zapojenie zamestnávateľov do vzdelávania v pracovnom prostredí je dôležité vytvoriť motivačné stimuly, ktoré budú atraktívne nielen pre veľké firmy, ale aj pre menších zamestnávateľov. To môže

zahŕňať finančné stimuly alebo iné podporujúce opatrenia. Zároveň by sa malo podporovať aj flexibilnejšie formy vzdelávania v pracovnom prostredí, ako sú kratšie formy praxe, ktoré sú prístupné širšiemu počtu študentov.

- **Zlepšenie zberu dát a vyhodnocovania.** Je potrebné optimalizovať spôsob zberu dát o vzdelávaní v pracovnom prostredí (VVPP) a vyhodnocovať jeho efektívnosť. Súčasný systém zberu dát neodráža plne realitu, preto je potrebné získať individualizované dáta o prístupe k VVPP počas celého obdobia štúdia. Tento krok umožní presnejšie monitorovať naplnenie cieľa 60 % absolventov vo VVPP a zlepšiť flexibilitu systému vzdelávania.

6. Účasť dospelých na učení

- **Podpora celoživotného vzdelávania prostredníctvom osvetových kampaní.** Je potrebné organizovať ciele osvetové kampane na podporu celoživotného vzdelávania, ktoré zdôraznia výhody vzdelávania pre jednotlivcov aj pre spoločnosť. Tieto kampane by mali zvyšovať informovanosť o výhodách vyplývajúcich zo zvyšovania alebo zmeny kvalifikácie, motivovať dospelých k aktívnej účasti na vzdelávaní a meniť spoločenskú hodnotu vzdelávania smerom k podpore kultúry celoživotného učenia sa.
- **Zvýšenie dostupnosti vzdelávacích programov a zapojenie zamestnávateľov.** Na zvýšenie účasti dospelých na vzdelávaní je potrebné zlepšiť dostupnosť vzdelávacích programov, najmä v regiónoch s obmedzenými vzdelávacími možnosťami. Podporovať online a hybridné modely vzdelávania a zapojiť zamestnávateľov do procesu celoživotného vzdelávania, či už prostredníctvom interných vzdelávacích programov, alebo vyššou zhodou medzi potrebami trhu práce a ponukou vzdelávacích aktivít.

7. Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu

- **Zlepšiť informovanosť a komunikáciu o opatreniach pre prevenciu predčasného ukončenia vzdelávania.** Je potrebné zlepšiť dostupnosť a kvalitu informácií o preventívnych opatreniach a systémoch podpory pre osoby ohrozené predčasným ukončením vzdelávania. Tieto informácie by mali byť jasne komunikované všetkým relevantným aktérom, vrátane samospráv, školských zariadení a rodičov, aby sa zabezpečilo včasné rozpoznanie rizík a zavádzali účinné intervencie.
- **Vyhodnocovať efektívnosť opatrení na miestnej úrovni.** Pre zlepšenie efektívnosti a prispôsobenie opatrení miestnym potrebám by sa malo pravidelne vykonávať hodnotenie účinnosti pilotných projektov a rozšírenie úspešných prístupov priamo v regiónoch. Proces by mal zahŕňať zber (kvantitatívnych aj kvalitatívnych) dát, ktoré umožnia lepšie pochopiť faktory vplývajúce na predčasné ukončenie vzdelávania a dizajnováť tak cielenejšie opatrenia.